

Nr 43.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående
anläggning av skjutbana för Östgöta trängkår; given
Stockholms slott den 9 februari 1917.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar må för anläggning av skjutbana för Östgöta trängkår tagas i anspråk ett belopp av högst 7,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

B. B. E. Mörcke.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 9 februari 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Mörcke, anhöll härefter att få underställa Kungl. Maj:ts prövning en av arméförvaltningens fortifikationsdepartement gjord framställning angående anläggande av skjutbana för Östgöta trängkår samt anförde därvid följande:

Arméför-
valtningens
fortifikations-
departements
skrivelse den
20 april 1910.

»Uti underdånig skrivelse den 20 april 1910 anförde arméförvaltningens fortifikationsdepartement, att sedan Kungl. Maj:t genom brev den 5 juni 1909 bemyndigat fortifikationsdepartementet att gå i författning om uppförande av kasernetablissemang i Linköping för Östgöta trängkår, det vore av vikt, att den för berörda kår avsedda skjutbana snarast möjligt komme till utförande. Efter omfattande ocn noggranna undersökningar, utförda i samråd med vederbörande arméfördelningschef, hade

fortifikationsdepartementet låtit uppgöra förslag till nämnda skjutbanas ordnande, enligt vilket förslag banan lämpligast skulle anläggas å egendomen Smestad, belägen omkring tre kilometer söder om trängetablissemanget, samt förses med 12 stycken hisstavor och ordnas för skjutning på avstånd intill 400 meter från tavellinjen.

Med överlämnande av berörda förslag, emot vilket vederbörande kårchef ej haft något att erinra, hemställde fortifikationsdepartementet om bemyndigande att snarast möjligt gå i författning om anläggande, i enlighet med förslaget, av skjutbana för Östgöta trängkår för en kostnad ej överstigande 16,600 kronor. Kostnaderna syntes departementet böra utgå från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Sedan dåvarande statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet genom skrivelse den 1 februari 1911 anmodat fortifikationsdepartementet att verkställa utredning, huruvida det vore oundgängligen nödvändigt att anlägga en särskild skjutbana för vart och ett av de truppförband, som vore avsedda att förläggas till Linköping, samt att därefter till Kungl. Maj:t inkomma med den framställning, vartill utredningen kunde giva anledning, överlämnade fortifikationsdepartementet med underdånig skrivelse den 1 april 1911 från vederbörande myndigheter i ärendet infortrade yttranden samt anförde därvid bland annat följande:

Samtliga de myndigheter, som yttrat sig i frågan, hade funnit möjligt vara att, om så måste ske, i någon mån inskränka omfånget och därmed kostnaderna för de skjutbaneanordningar, som departementet föreslagit för de truppförband, som vore avsedda att förläggas till Linköping. I avseende på sättet för dessa inskränkningars åstadkommande hade dock olika meningar gjort sig gällande, innebärande antingen att minska antalet skjutbanor eller att, med bibehållande av en skjutbana för varje truppförband, minska antalet tavlor å en eller flera av banorna.

Vid prövning av dessa ifrågasatta utvägar för ernående av besparing i anläggningskostnaderna hade fortifikationsdepartementet icke funnit anledning frångå sin förut uttalade åsikt, att varje truppförband helst borde, för att skjutövningarna skulle kunna fullt rationellt bedrivas, hava sin egen bana. Departementet ville fastmer framhålla, att avsevärda olägenheter vore att förvänta, om en skjutbana skulle vara gemensam för flera truppförband, detta med hänsyn därtill, att därigenom dels övningarnas riktiga planläggning skulle försvåras och deras resultat bliva

Utredning
angående
behovet av
särskilda
skjutbanor för
de till Linkö-
ping förlagda
truppförband.

mindre gynnsamt, dels anläggningarnas och materielens vård i någon mån komme att lida av dylikt gemensamt bruk av skjutbana.

Vad särskilt Östgöta trängkår beträffade, hade chefen för nämnda kår — i det han kraftigt framhållit de olägenheter, som för kåren skulle uppstå, om den icke finge egen bana — förklarat dess skjutövningar kunna nöjaktigt ordnas, även om antalet tavlor å dess bana inskränktes från föreslagna 12 till 6, och funne departementet sig i detta avseende kunna biträda kårchefens mening. Genom denna inskränkning skulle enligt verkställd beräkning kostnaderna för Östgöta trängkårs föreslagna skjutbana kunna nedbringas från förut angivna 16,600 kronor till 10,000 kronor.

Anläggande av skjutbanor för livgrenadjärregementena.

Genom brev den 10 april 1915 bemyndigade Kungl. Maj:t fortifikationsdepartementet att gå i författning om anläggande av skjutbanor för Första och Andra livgrenadjärregementena invid Linköping, och hava genom samma brev samt genom brev den 21 juni 1916 till bestridande av de härav föranledda kostnader anvisats tillhopa 69,500 kronor att gäldas av det utav 1906 års riksdag beviljade extra ordinarie anslaget till uppförande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartements framställning den 11 oktober 1916.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement har sedermera uti underdånig skrivelse den 11 oktober 1916 gjort förnyad framställning rörande skjutbana för Östgöta trängkår samt därvid anfört följande:

Alltsedan kåren förlagts till Linköping, hade den för sina skolskjutningsövningar varit hänvisad till Linköpings skyttegilles skjutbana å den s. k. Magistratshagen. På grund av denna banas läge i förhållande till platsen för de båda livgrenadjärregementenas blivande kaserner måste emellertid för framtiden all skjutning å densamma förbjudas. Återstode då för trängkåren att utföra sina övningar å någon av livgrenadjärregementenas nyuppförda banor, men en sådan anordning komme att i betänklig grad inkräkta på det redan förut knappa utrymmet för infanteriregementena och därmed på övningarnas rationella bedrivande.

Det vore således av behovet starkt påkallat, att Östgöta trängkår försåges med en egen skjutbana, även om antalet tavlor måste av kostnadshänsyn reduceras. I detta syfte hade inom fortifikationsdepartementet utarbetats nytt förslag till skjutbana för nämnda trängkår, upptagande 6 tavlor och dragande en beräknad kostnad av högst 7,000 kronor.

Mot detta förslag hade vederbörande såväl arméfördelnings- som kårchef förklarat sig icke hava något att i huvudsak erinra.

Uti det av 1906 års riksdag beviljade extra ordinarie anslaget till uppförande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen hade ingått en anslagspost av 72,000 kronor till ordnande av skjutbanor vid Linköping för de båda livgrenadjärregementena. Då emellertid genom förenämnda brev den 10 april 1915 och den 21 juni 1916 till nämnda banors byggande anvisats endast sammanlagt 69,500 kronor, återstode av ifrågavarande anslagspost 2,500 kronor, vartill kunde läggas 400 kronor, vilka efter slutbesiktning av livgrenadjärregementenas banor utgjorde besparing av de till dessa anvisade medel.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde arméförvaltningens fortifikationsdepartement, att Kungl. Maj:t måtte dels bemyndiga fortifikationsdepartementet att gå i författning om anläggande av en skjutbana vid Linköping för Östgöta trängkår i huvudsaklig överensstämmelse med ingivet förslag jämte kostnadsberäkning, ritningar m. m., dels ock vid bifall härtill medgiva, att de för skjutbanans byggande beräknade kostnader, högst 7,000 kronor, måtte få gäldas med 2,500 kronor av extra ordinarie anslaget till uppförande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen, 400 kronor av besparingar å de genom breven den 10 april 1915 och den 21 juni 1916 anvisade medel samt 4,100 kronor från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Sedan Kungl. Maj:t genom brev den 3 november 1916 förordnat, att den allmänna läroverket och folkskollärarseminariet i Linköping medgivna dispositionsrätt till plats för skjutbana i den s. k. Magistratshagen skulle upphöra från och med den 1 januari 1917, ävensom anbefallt chefen för andra arméfördelningen att låta verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med utredning, huruvida eleverna vid allmänna läroverket och folkskollärarseminariet kunde beredas tillfälle till skjutövningar på annan därför lämplig skjutbana, har arméfördelningschefen uti underdånig skrivelse den 29 december 1916 anført i huvudsak följande:

Skjutbanan i Magistratshagen hade dittills använts av dels allmänna läroverket, dess skytteförening, folkskollärarseminariet och Östgöta trängkår, dels Linköpings skyttegille och Östergötlands skytteförbund. Enär sistnämnda båda sammanslutningar, vilka anlagt, underhållit och under en följd av år mot en ringa ersättning till Östgöta trängkår upplåtit ifrågavarande skjutbana, till arméfördelningschefen inkommit med ansökan att få från och med den 1 januari 1917 begagna någon av regementenas invid Linköping befintliga skjutbanor, och då arméfördelningschefen hos arméförvaltningens artilleri- och fortifikationsdepartement an-

Chefens för
andra armé-
fördelningen
skrivelse den
29 december
1916.

hållit om bemyndigande att lämna tillstånd därtill, hade i utredningen tagits hänsyn även till dessa skytteföreningars behov.

Sedan skjutbanan i Magistratshagen blivit från och med den 1 januari 1917 avlyst, funnes i Linköpings närhet inga andra skjutbanor än livgrenadjärregementenas tvenne, förrän den för Östgöta trängkår planerade blivit färdig. Enligt gällande skjutinstruktion skulle vid såväl infanteriet som trängen all skolskjutning under tiden för soldatutbildningen, som toge sin början omkring den 1 november, vara slutförd före mitten av juni månad samt, beträffande infanteriet, huvuddelen av skolskjutningarna utförda före den särskilda vinterutbildningen, således senast i slutet av februari. Enär Östgöta trängkår för närvarande utslutande bleve hänvisad till livgrenadjärregementenas banor, komme dessa under denna utbildningsperiod att bliva synnerligen hårt belastade till men för skjututbildningens metodiska bedrivande, och framträdde kravet på, att den för kåren planerade skjutbanan med det snaraste utfördes.

Vad beträffade de frivilliga skytteföreningarna, såväl Linköpings skyttegille, Östergötlands skytteförbund, regementenas frivilliga skytteföreningar som allmänna läroverkets skytteförening, kunde för dessa antalet skjutdagar (å två banor) under vinterperioden inskränkas till en dag, efter den 15 februari en och en halv dag i veckan, och därest dessa, som avsett vore, förlades till söndagar och lördagseftermiddagar, uppstode därigenom ingen olägenhet för de militära skjutövningarnas utförande.

Detta syntes däremot bliva fallet, därest allmänna läroverkets och folkskollärarseminariets obligatoriska skjutövningar skulle förläggas till denna period.

Under tiden från början av april till den 1 november ställde sig tillsvidare förhållandena gynnsammare. Så länge livgrenadjärregementenas kasernetablissemang icke vore färdiga, vore dessa regementen under denna tid förlagda till Malmen och utförde sina skjutövningar å de där befintliga banorna, till följd varav Linköpingsbanorna avrustades och ingen olägenhet uppstode av att å dessa bereda de ifrågavarande läroanstalterna tillfälle till skjutövningar.

Av vad sålunda anförts, framginge,

att tillsvidare intet hinder mötte att, efter vederbörlig framställning, bereda eleverna vid allmänna läroverket och folkskollärarseminariet tillfälle till skjutövningar å den eller de i Linköping förlagda truppförbands skjutbanor, arméfördelningschefen bestämde, under förbehåll att

dessa utfördes å den tid, som ditintills i regel varit fallet, nämligen i slutet av augusti och början av september,

att det vore synnerligen önskvärt, att den för Östgöta trängkår planerade banan med det snaraste komme till utförande, samt

att, när så blivit fallet, tillfälle till såväl de obligatoriska som de frivilliga skjutövningarna syntes utan olägenhet kunna beredas under vilken årstid som helst.

Frågan om ordnandet av skjutbaneförhållandena för de till Linköping förlagda truppförbanden har, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, varit föremål för ingående utredning, åsyftande bland annat att utröna, i vad mån anläggningskostnaderna kunde genom inskränkningar i de ursprungliga förslagen nedbringas. Den i sådant hänseende ifrågasatta utvägen att anlägga en för flera truppförband gemensam skjutbana har därvid, enligt vad förut nämnts, befunnits vara förenad med betydande olägenheter ur militär synpunkt och därför icke ansetts böra ifrågakomma. De båda redan iordningställda skjutbanorna äro sålunda avsedda allenast för infanteriregementena.

Departements-
chefen.

Numera återstår att ordna skjutbanefrågan för Östgöta trängkår. Hittills hava kårens skjutövningar kunnat bedrivas å den förut omfördälda skjutbanan i Magistratshagen, en anordning som dock har varit att betrakta såsom provisorisk. Då, såsom redan nämnts, all skjutning å denna bana måst förbjudas från ingången av år 1917, synes det vara av behovet oundgängligen påkallat, att kåren snarast möjligt erhåller en egen skjutbana.

Ett ytterligare skäl till att icke låta anstå med ifrågavarande anläggning är, att eleverna vid allmänna läroverket och folkskollärarseminariet i Linköping till följd av förbudet mot skjutning å banan i Magistratshagen numera äro för sina skjutövningar helt och hållet hänvisade till regementenas banor. Enligt vad chefen för andra arméfördelningen meddelat, torde visserligen ifrågavarande elever för närvarande kunna i erforderlig utsträckning beredas tillfälle till skjutövningar å livgrenadjärregementenas skjutbanor, men huruvida så kan komma att bliva fallet, även sedan nämnda regementens kasernetablissemang färdigställts och regementena året om bliva förlagda till Linköping, synes däremot tvivelaktigt.

Det uppgjorda förslaget till ifrågavarande skjutbaneanläggning ävensom kostnadsberäkningarna för densamma giva mig icke anledning till någon erinran.

Enligt fortifikationsdepartementets förslag skulle en del av kostnaderna utgå från extra anslaget till uppförande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen. Då emellertid nämnda anslag icke är avsett för här ifrågavarande ändamål och dessutom i sin helhet visat sig otillräckligt, anser jag mig icke kunna biträda fortifikationsdepartementets hemställan i denna del, utan torde hela anläggningskostnaden böra bestridas av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, vilka därtill lämna tillgång.

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar må för anläggning av en skjutbana för Östgöta trängkår tagas i anspråk ett belopp av högst 7,000 kronor.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gustaf B. v. Schwerin.